

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НИЈУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у адату, на по године
10 фран., на четврт год. 5. фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом
упутницом непосредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цети-
ње, или отпративши новина
на коју драго пошту, а коме је
поручице, може се претплатити
код г. *Петра Рамановића*, К. Ц.
агента у Котору, а у Србији код
г. *Мите Стајића* књижара у Био-
граду. Допис се шаљу уред-
ништву. Рукопис се не враћају.
За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет цера-
ра по три новчића за први пут,
а за сваки даљи пут по 2 новч.

ЗВАНИЧНИ ДИО.

— Њ. В. Господар благоизво-
лио је одликовати г. Самуила Пан-
пулова Ц. Руск Вице-консула у
Кустенђе (Румунија) IV ст. Дани-
лова ордена.

НЕЗВАНИЧНИ ДИО.

ДВОРСКЕ ВЈЕСТИ.

— Њ. В. Господар пошао је у
сриједу на Ријеку.

— Њ. Св. Књаз Мирко јутрос
је кренуо за Ријеку.

Цетиње, 7 марта.

Окружница Високопреосвештеног на-
шег Митрополита г. Митрофана, коју смо
у последњем броју објелоданили, мора обра-
довати свакога Црногорца, као вјерног и
оданог сина свете наше Цркве, јер она
окружница, по највишем одобрењу, доноси
нам једну установу, којој је главна сврха
интерес свете наше Цркве, која је била и
која ће и унапријед бити Црној Гори
главним извором душевне снаге њене.

Наше свештенство, које служи и пре-
ставља ту Цркву, у прошла времена зау-
зимало је прва мјеста и у грађанској
управи и у војсци, па је тако и његов
углед био велик у народу; али одкако
наши свештеници не заузимају те грађан-
ске и војничке положаје, већ је тијем њи-
хов углед доста изгубио у народу.

Уз то, непосредно сакупљање бира и
других пристојбина из народа за вршење
свјештеничких дужности није могло поди-
зати углед свештенички; а што је још горе,
често је било несугласица између свеште-
ника и његове духовне пастве због тога
непосредног сабирања свештеничких при-
стојбина, о којима су свештеници живјели;
што је све било на уштрб њиховог угледа
у народу, па за то и на уштрб њиховог
успјешног дјеловања у светом позиву њи-
ховом.

Овакво стање није могло остати даље
без штетних последица, и зато, као што
говори споменута архипастирска окруж-
ница: „Једини начин, који би послушно
на корист свете наше Православне Цркве,
који би подигао углед нашег парохијалног
свештенства, а који опет не би материјално
оптеретио народ, нашли смо, да би цјели-
сходно било, да се парохијалном свештен-
ству одреди систематична годишња плата;
а да се народ ослободи од непосредног
плаћања бирова“ и т. д.

Пошто је Државни Савјет овај пред-
лог проучио и нашао га умјесним, поднио
га је на одобрење Њ. В. Господару; и Ње-
гово Височанство „урођеном својом мудро-
шћу и непрестаним владалачким старањем
за очување религиозних народних осјећаја,
који су најчврћи темељ државног живота
и народног напретка, пажљиво и мило-
стиво саслушавши све разлоге, који су Му
у овоме замашном питању подастријети
били, најмилијосније благоизволио је овај
за Свету Цркву, свештенство и народ ко-
рисни предлог одобрити.“

Ми смо већ истаkali какву корист ова
нова установа доноси нашем свештенству
а преко овога и Светој нашој Цркви; али
је бесспорно, да је она корисна и за народ.
Остављајући на страну моралне користи,
које ће проистацати народу отуда, што ће
њихови свештеници бити у стању да успје-
шније и ревнивије врше своје пастирске
дужности у народу, и му дају добре при-
мјере у сваком обзиру; народ ће осјетити

и материјалну корист, јер прије свега паро-
хијани ће бити подијељени у три класе по
њиховом имању, према коме ће се и бир
плаћати; уз то су знатно смањене при-
стојбине за разна свештенодјејства, а за
нека сасвим укинута.

Ма с којег гледишта посматрали ову
нову установу нашу, ми јој се само можемо
радовати, јер одговара у истој мјери морал-
ним и материјалним интересима и цркве-
ним, и државним, и народним, што ће нај-
боље потврдити њене последице, које ће
се одма осјетити.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕСЛЕД.

Цетиње, 10 марта.

Пресједници бурских република,
Кригер и Стојив, управили су 21
фебруара (5 марта) лорду Сализбер-
рију следећу депешу: „Сузе и крв
хиљада људи, који су у овом рату
страдали, и перспектива моралног и
економског разура, који сада при-
јети јужној Африци, налажу објема
ратујућим странкама да се пред ли-
цем тријединога Бога запитају, за
што ратују, и дали опрадавају сврхе
једне и друге странке грозно бједо
и пустошења. С обзиром на то као
и на тврдње многих енглеских др-
жавника, да је рат започет и вођен
нарочитом намјером, да се поткопа
аукторитет Краљичин у јужној Аф-
рици и да се тамо установи управа
независна од енглеске владе, ми
сматрамо нашом дужношћу да сво-
чано изјавимо, да је рат предузет
само као дефинитивно средство, да се
сачува независност република, којима
је грозила опасност и да се рат само
за то наставља, да се сачува неспор-
на независност обију република као
независних држава, и да се обезбједе
од сваког зла они Краљичини подан-
ници, који су за вријеме рата били
на нашој страни. Само под овим
условима ми желимо као што смо и
прије жељели да се мир установи;
али ако је напротив британска влада
одлучила да уништи независност ре-
публика, у таквом случају нашем
народу не преостаје друго, него да
се и унапријед држи пута, којим је
кренуо, без обзира на претежнију
надмоћ британске државе, уздајући
се, да нас Бог неће оставити. Ми смо
се колебали да раније ово изјавимо,
јер смо се бојали, да дошло, докле
су успјеси били на нашој страни, и
док су наше дефанзивне позиције
биле дубоко у енглеским колонијама,
таква изјава може увриједити понос
енглеског народа; али сада, када је
углед британске империје обезбјеђен
понијом једног одјељења наше вој-
ске, услед чега смо ми били прину-
ђени да напустимо неке позиције,
које је наша војска заузимала — та
је потешкоћа уклоњена, и ми се не
можемо даље колебати и пред лицем
свега образованог свијета желимо,
да јасно преставимо енглеској влади
и енглеском народу, за што војујемо
и с којим условима смо готови да
мир склопимо.“ Лорд Сализбери је
одговорио 27 фебруара (11 марта)
на ову депешу овако: „Примио сам
депешу од 5 марта ваших прева-
сходства, која у главном захтјева,
да енглеска влада призна неспорну
независност јужно-афричке и оранже-
ве републике, као независних у међу-
народним односима држава, с којим
условима предлагате да се рат про-

кине. У октобру 1899 силом посто-
јећих конвенција постојао је мир
између енглеске владе и обију репу-
блика. У току неколико мјесеци во-
дили су се преговори између енгле-
ске владе и Трансвала цијељу да се
ријеше извесне врло озбиљне жал-
бе енглеских житеља у Трансвалу.
За вријеме преговора Трансвал је, у
колико је познато енглеској влади,
чињено знатне ратне припреме, услед
чега је последица умножила своје
посаде у Капланду и Наталу. До
тога часа није Енглеска нарушила
никакво право, гарантирано конвен-
цијама. Одједном, пошто је истекао
дводневни рок, и последице уврије-
дљивог ултиматума Трансвал је обја-
вио рат Краљичи, а Оранжева ре-
публика, с којом није било ни пре-
говора никаквих, следила је њего-
вом примјеру. Одма затим обје ре-
публике упале су у област Краљичи-
нину, опсадили три града у енгле-
ским границама, прешли већи дио
обију колонија, уништавајући имања
и животе. Републике поступаху са
становиштвом Краљичиних простра-
них земаља, као да су те земље при-
падале једној или другој републици.
Предвиђајући те догађаје, Трансвал
је у току седам година приугото-
вљавао у огромној количини ратне
потребе, које су по својој природи
могле бити намијењене само Енгле-
ској. Ваши превасходства чине неке
опаске односно сврхе тих припрема.
Ја не сматрам потребитим да разаб-
ирем та питања; али последица
свршенога оружавања у великој тај-
ности била је та, да је енглеска
влада била принуђена да се опре-
упадању, које је приузроковало др-
жави скупи рат и губитак драгоцје-
них живота. Та велика несрећа била
је казан за то што је Енглеска по-
следићих година допустила опетанак
обију република. С обзиром на то,
како су се републике користовале
остављеним им положајем, и на не-
срећу ону, коју је проузроковало
ничим неизавањо упадање у земље
Краљичине, Краљичина влада може
одговорити само саопштењем, да она
није склопа да остави независност
ни Трансвалу ни Оранжевој репу-
блици.“ Обје ове депеше енглеска
влада је саопштила у горњој и до-
њој кући, које су одобриле одговор
лорда Сализберија, само је у доњој
кући радикални вођа Лабушер про-
тестирао, називши Сализберијев од-
говор преступом и погрешком. Умјо-
рени и најугледнији римски лист
„Опинионе“ говорећи о „племенитим
ријечима,“ којима пресједници репу-
блика предлажу мир, и о „срдитом од-
говору“ енглеске владе, овако наста-
вља: „Опазићемо да је највећи вој-
сковођа новог доба, пошто је два
пута побједоносно ушао у Беч а један
пут у Берлин, не само оставио да
постоје Аустрија и Прусија, него је
још прву и увеличао. Које је одлучне
побједе постигла Енглеска да захтјева
лишење република највећег добра, не-
зависности и слободе? Када је још по-
бједитељ, и уништивши побјеђенога,
а до сада побједе знатне није било,
такав захтјев паложно? И одузети
слободу и независност једном на-
роду, њеки наши псеудо-демократи
називљу дјелом цивилизације и про-
греса! Ми држимо да смо вјернији и
доследнији поставку Италије и по-
веном праву, силом којег је она усере-

нула, изражавајући топлу жељу, да
велико државе, које се оснивају на
начелу народности, успију да склопе
енглеску гордост на блаже одлуке.
Ако се рат настави, двије републике
ће бити уништене, али енглеска
застава мора да пређе много хиљада
љешина да се може развити у Пре-
торији.“

Али је мала нада у посредовање
велесила. Немачка је баш овијех
дана свечано инсталирана на Само-
анским острвима... А француски
министар иностраних дјела г. Дел-
касе, на једну интерпелацију у се-
нату одговорио је, да су пресједници
обију република, преко јевропских
консула у Преторији, тражили посред-
овање велесила у корист мира,
на основу независности република;
али пошто је енглеска влада истим
пресједницима одговорила, да не
може примити као услов мира неза-
висност република, да велесиле већ
не могу интервенирати, завршивши
овако: „Француска је сачувала своје
великодушне традиције, али мора
мислити о сопственим интересима.
Она је прихватила доста жртава међу-
народној солидарности, да може бити
у праву гледати без зависти инпи-
цијативе других, које је она готова
потпомагати и искрено аплаудирати
њиховим успјесима.“

Вашингтонска влада ограничила
се на следећу ноту, која је била
предапа у Лондону и у доњој кући
прочитана: „Путом пријатељских
добрих услуга саопштавам енгле-
ском министру иностраних дјела, да
је данас стигла депеша од америчког
консула у Преторији, која доставља,
да владе обију република јужно-
афричких моле Макинлеја, да посред-
ује у корист прекидања рата, и да
је иста молба била управљена и
преставницима јевропских држава.
Достављајући вам ову молбу, ја сам
опуномоћен пресједником Макинлејом
изразити наду, да ће се наћи пут,
који ће довести до мира, и да вам
кажем да је пресједник готов сваки
пријатељским средствима судјеловати
да се постигне жељена сврха.“ Ову
је депешу прочитао у доњој кући
министар Вилфур, па је овако наста-
вио: „Лорд Сализбери замолно је
америчког посланика Ујата да искаже
америчкој влади искрено признање
на пријатељски тон њеног саоп-
штења и да јој достави, да енглеска
влада нема намјере да пристане на
посредовање ма које иностране др-
жаве у јужној Африци.“ И овај је
одговор одушевљено био одобрен и
од владине странке и од опозиције.

Тако не преостаје Бурима него
да се боре до последице капи крви,
ако им енглеска влада, у последићем
часу, пошто заузме и Преторију,
сама великодушно не остави неза-
висност, са умјесним условима, чим
би заслужила славу над свима рат-
ним славама, што могу моћни изво-
јевати над слабима.

СА ЈУГО-АФРИЧКОГ БОЈИШТА.

Цетиње, 9 марта.

Енглески војска под командом гене-
ралисимуса Роберта стигла је у Бломфон-
теп, престоницу Оранжеве републике, у
којој се у уторник (29 фебруара) развила
енглеска застава. У понедјелник је гене-
рал Френч, који је кољацим први стигао,
управио граду ултиматум — са пријетњом,
да ће га бомбардирати ако се не преда.

Услед тога ултиматума, сјутридан, у уторник у Бломфонтепу се истакла бијела заостава и једна депутација градека изшла је на два миља у сусрет маршама Робертеу, да му преда кључеве државних зграда. Тај исти дан Роберте је уљегао у престоницу, праћен истом депутацијом и аклимираним мноштвом — како вели једна депеша истих Инглеца — „састављеним од жена и дјеце инглеско или у сродству с Инглецама.“ Дакле ту се није ни пушка испалила, него изгледа као да је престоница спечана дочек приредила инглеској војсци. Али ако се сјетимо тактике бурске од како је маршал Роберте прешао орањеву границу, ми се томе нећемо чудити. Бури су избјегавали одлучне битке на цијелом том простору од границе до престонице, него су се само појављивала мања одјељења, која су задржавала Робертсову војску простим чаркањем. Ипак су и тијем наносили Инглецама прилично штете. Из Дрифонтена Робертсова депеша гласи: „Савезници су се читав дан опирали нашем продирању, дајући нам много досаде, јер познају добро земљиште. Ипак дивно држање наше војске доведе нас на мјесто одређења. Дивизија Кели Кеијева вршила је главну улогу, разишавши Буре, који су подијели велике губитке, оставивши 200 мртвих и двадесетак заробљених. Ми смо имали међу мртвима два капетана, а међу рањенима два пуковника и једног заповједника, два капетана и пет поручика.“ Ту је дакле било ипак крвава окршаја, и одиста Инглеци су морали имати више губитака него ли Бури, који су се читав дан опирали, познајући добро земљиште.

За што се туда нијесу Бури упуштали у одлучне битке, јасно је тек се погледа на мапу. Тај је простор сасвим отворен, којим тече ријека Модер и његови притоци. А у истој Орањевој држави има тврдих позиција, у којима ће Бури јачи отпор давати непријатељу. Од почетка рата пак могло се онајати, да Бури штеде своје силе, да покажу енергију, коју улијеца очајање, кад непријатељ продере у Транвал. Само, ако је вјеровати инглеским вијестима, да жезезница између Капштата и Бломфонтена ради, Бури су учинили грдну погрешку, што нијесу за собом уништавали то комуникационо средство, које ће снабдијевати инглеску војску потребитом храном и муницијом. То се не може схватити ни оправдати. Истина, остало је још бурске војске иза леђа Робертсове, па и усташи у сјеверном Капланду такођер пријете Инглецима; али бројна надмоћ инглеска ваља да одоли и надвлада све те бурске силе, које у најбољем случају не могу се надати него да се прикупе у Транвалу, да се ту у добрим позицијама јуначки опширу непријатељу, докле трају.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Нове књиге) Примали смо сљедеће нове књиге:

Српска књига, њени продавци и читаоци у XIX вијеку. Пред освитак XX вијека разматрао и биљежи Стојан Новаковић. Биоград, државна штампарија краљевине Србије, 1900. Цијена 150 дина.

Да прикажемо вјерно нашим читаоцима ову најновију радњу неуморног трудебеника и заслужног првака на нашем књижевном пољу, смо доносимо њену садржину.

ЛИСТА К.

МАЛОРУСИЈА.

На путних црта дра „Лазе Ненадовића, што у „Враниковом“ подлику излазе, доносимо нашим читаоцима сљедећи поглед на историју Малоруције. Госп. Ненадовић пише:

Дошао сам код најпрвијег листа польске повјеснице. Пољска је, као што знате, владала многим руским земљама, у којима је живио православни народ. Нас занима највише Малоруција или Украјина. У овој земљи до павале Монгола живљаше мирно народ малорујски и развијање се под својим великим књижевима. Устројство бјеше као и у другим словенским земљама. Власт великих књажева уништише Монголи — и од њих се све устројство мијења. После најезде Монгола сваки остаде го, али и слободан као птица на грани, упућен, да сам своју срећу кује. Ту је зачетак оне личне слободе, која обиљежава Малорују. Бескућнику није тешко главу у торбу метнути. Малорују то тим лакше бјеше, што му је тако и монголки мач свеудил над главом носити. И тако видимо, како многи „бјеже гори у козаке.“ Замаците козак је исто што и наш хајдук, како у добром тако и у рђавом смислу те ријечи. Пете су их прилике створиле, исти им и смјер бјеше: „за крет часни и слободу златну.“

Доцније Малорују освоји Литва, а још касније потпаде она заједно са Литвом под Пољску. Пољски панови једва су чека-

И. Задатак српске књиге за посљедних сто година српскога књижевности-просвјетнога развитка и у будуће. Њене дужности наспрам духовног уједињења народног пређе и у напредак.

II. Српска књига у средњим вјекovima и пренумерација или претплата на књиге. Штампана претплата. Прва књижевна средишта „Матица Српска“ и „Друштво Српске Словесности.“ Прве издавачке књижевнице.

III. Српска читалачка публика у старо вријеме и у овом вијеку. Обрт у томе што га је извршила промјена књижевног језика. Састав српске читалачке публике у почетку и по том. Врховни редови и народна маса читалачке публике.

IV. Издавачи српских књига од почетка. Њихов избор као мјерило опште народног укуса у књижевности.

V. Начини растурања српске књиге различити према различитим публикама. Које се обраћала пренумерација? Књижари хоџаци или торбари. Савјенат Јермија и хаџи-Алекса О. Поповић. Српска народна читалачка публика и њене омиљене књиге.

VI. Склоп и подјела српске читалачке публике у позније доба. Сиromaштво и подјела те публике по струкама. Покушаји да се за књижевност уклони расцјеп државни и обласни и да се што ближе приђе к духовноме уједињењу српских племена. Покушај организовања српске књижарске трговине као сресество да се послужи духовном уједињавању српске читалачке публике. Домишљања о узроцима из којих се то није до сада извршило.

VII. Књижарска трговина и боље организовање читалачке публике српске као сресество којим се може без прекида радити на духовном уједињењу Српства, Српство и Хрватство. Покушај Српске Књижевне Задруге. Организација књижарске трговине у Српству као задатак који треба практично расправити.

Ово су теме, које се расправљају у овој књизи, све редом од најсавременије важности; а кад се к томе још зна, да их расправља Стојан Новаковић: ова књига мора привући на себе пажњу свакога просвјетљеног Србина; и ми се надамо добрим посљедицама ове по превасходству патриотске књиге.

Objavljen je spjevao Milivoj Strahinić. Dio I. Šnopić 10. Rijeka, tiskarski i litografijski zavod Emidija Mohovića nakladnika, 1900.

Примили смо ево и десетни спопић овог пјесничког дјела, које смо већ објавили и препоручили. Пјесник се крије за псеудонимом, али је беспорно добар познавалац прошлости и садашњости југословенске, а к томе и ум свестрано образован. Већ изазивање жестоке нападаје са стране, што га најбоље може препоручити Југословенима, који теже к бољој будућности правим путем. Када цијело дјело буде штампано и ми ћемо о њему проговорити; а за сада га опет препоручујемо образованијој нашој читалачкој публици, јер одиета заслужује нашу пажњу.

Предбројба на цијело дјело (три чести) запада фпор. 3 на Ријеци, а другогдје фпор. 3.60 новчића. Све поглавље књижаре примају предбројбу на дјело. Поједини спопић (од једног табака) долазе 12 новчића са поштарином.

(У Фочи) се установила дружина православних Срба „Побратимство“, којој је сврха: ширити у народу општа хиги-

ли, да се дочепāju богате земље на Дњепру. За вријеме Владислава Варнеког (XV вијек) Малорују су већ преплавали Пољаци. Руско племство, доплавши у додир са шахаџом, постаде „руска шахаџа“, али остаде православне вјере. Народ пак потпаде под власт шахаџе као и у Пољској. Пољска је опцијенила војнички дух козаштва — и да би створила против Монгола најпозванији шитит, завела је козацку редовну војску т. з. „регистрована козаке“ са сједиштем по варошима. Ови козаци су остали слободни људи са правом посејди на земљу. И тако Пољска дијели козацки народ на привилегијани егалез и на бесправни, пановима потчињени народ по селима. Већ и то изазва незадовољство. Народ је васкољски једнако учествовао у борби против Монгола — и једнако уживао личну слободу козацку. А сад једни да су слободни — а други да су робови. Па тек какви робови! Овај славни говорник, Језујит Скарга, пише: „Посједник или краљевски старешина (не забораваите, да је посједник могао бити само шахаџић) не само да узима од сиротог роба све, што овај заради, него га и убије, кад и како хоће, па му за то нико ни ријечи рећи неће.“ Пољски криминални закон за вријеме Стевана Баторија казнио бјеше: шахаџића за убиство шахаџића — смрћу, шахаџића пак за убиство „роба“ са 3 рубаља! Тек је 1768 г. сабор за смрт подједнако казнио сваког смрћу. Такођер Пољак — Старовољски — пише: „Зараду сиротих поданика, одерану кад са сузама, кад са кожом итких, троши шахаџа као сунђер воду.“ У нашем суду завели се нечувени поткупи и мито; ако падне шака имуван човјек, зашлету га,

јенка правила, стајати на пут злоупотребавању алкохолних пића, радити на развртку и унапређењу тјелесне снаге и здравља својих чланова, и по овоме се већ може судити како је ово корисна установа, којој треба жељети најбољег успјеха, да се на њу угледају и остале српске вароши. Само шћаше боље бити, да се дружина не ограничава на само православне Србе. Управа друштвена је разасла сљедеће писмо:

Познато Вам је и јасно, да је наш народ суетнијем прилика увучен неприправан у струју и вртлог модерног културног живота. Реџа му је или циновски упрегнути све силе, да се одржи и да сагради себи леџу за спас и напредак, и ли да га вали прогреса прогутају и да послужу само као џубре за туђу џиву. — Историја нас наша учи, да нам не треба очајавати: у нашем народу има снага и за опетанак и за напредак, само ако је хтједнемо и умједнемо употријебити.

То нас је оскољило, да оснујемо дружину, у коју ће позивље неодложно да нашање потребе народне. — Прошло је шест година откако чинимо покушаје и приправе за овај рад. Данас ево први пут ештујемо на јавност, као дружина од Владе одобрена и на посао наљегла — Задаћа нам је: да негујемо морално и тјелесно витештво, да се учимо солидарности, како би се наситили за корисна удруживања са заједничким интересима и заједничком одговорношћу и да тријебимо пороке и штетне навике из народа.

Оскујница материјалних ерестава нагоњи нас, да се обратимо штедром ерцу родољуба, да нам у почетку помогну, на чему ћемо им бити вјечно захвални и њихова часа имена забилежити у „спомен-књигу.“ Српске листове молимо, да нас препоруче, српске дружине, да нас у дружину приме.

У Фочи, 28 јануара 1900.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

(Ружна шала.) У нас је одомаћена једна посведневна шала, која се не само не може сматрати као духовита и лијепа, већ је и опака и показује и необразованост и оскујну племенитости онога, који се с њоме служи. Некада она се врши и бесвјесно, по навици, по ружном подржавању свега онога што се у обичном животу чује и види. Но и у том случају она је рђава и сваки мислен и добар човјек треба да гледа да је се отресе, а то је врло лако учинити.

На сваком кораку чућете како неко каже за другога да је „луџак“, „будала“ и „суманут“. Па не само што се то чује у обичном животу, што се дешава међу људима који држе да имају право на титулу образованог човјека, већ се та ружна навика у велико одомаћила и у нашој штампи на се, у оскујници других разлога за оспоранање противничког мишљења, проглашава извјесни за „луџак“, рачунајући да је тим противник и ућуткан и наружен. А бива врло често да се људи заборава у јавној ријечи чак толико да упућују своје противнике у завод за умоболне, или му само напомињу имена љекара специјалиста за душевне болести, не мислећи како жалосни и јадни сами изгледају у таквом писању. Они мисле да су донијели бог зна какву лијецу шалу,

затворе, па онда дери с њега поклоне и мито.“ Такобјеше „робу“ у свој Пољској — како-ли тек „руског робу“?! Но и то није све.

Куд панови — ту да и Чивути. Колько их се населило по Малорујци, видимо и данас — ево у Кијеви. — Чивути тргује, поглавито с ризијом; осим тога узима земљу под аренду. Што да пан ломи главу, кад му Чивути може готовим парам исплатити?! Које аренде, које ризије — тек народ је материјално у чивутијем рукама. Ни по јада! Али на панској земљи је и црква — а Чивути је са земљом и њу узео под аренду. Треба-ли крестити, вјенчати или саранити, најприје плати Чивутину! Наступило вријеме, о ком Шевченко овако пјева:

„Выростаютъ нехрещени
Козацкыи дѣти;
Козацкыи невѣщани;
Бѣшь пока ховаютьъ (сарајују);
Запорожскыи жидамъ вѣра
Въ церкву не пускаютьъ!“

Тиме смо обиљежили социјално питање и коснули се вјерскога питања.

1392 г. Витовт, велики књаз Литовски, пише православнима: „Ми хотећи да ваша вјера не слаби и не гине, а да се цркве ваше подижу, учинили смо сабором митрополита за кијевску митрополију, да би руска част сва стајала на својој земљи.“ (Ове посљедње ријечи треба тако разумјети: да би Руси, поданици Литве, имали свог митрополита и не бацали поглед на Москву.) Како било да било, тек се види старање за православну цркву. 1499 год. Александар велики књаз Литовски, пише: „да пани неправде цркви бојжој и митро-

док су тиме само испољили безграничну празнину евога духа и окорелост срца свога

Али на жалост таква се недотупанна шала не тјера само у том невоном облику и са људима, који су здрави и паметни, већ се она збија врло често и са умоболним лицима. „До новог санитарског закона од 1881. године у Србији могло се видјети у свима варошима па и на селу гдје суманута лица слободно хођају улицама просе и скитају и својим поступцима изазивају смијех и шалу не само дјете већ и одраслих људи. Беспосљењаци су се уткривали, који ће боље и вјештије да изазове гнев и зарму код једне душевно обољеле особе. Често се ухвати читава герга за тим несрећником те иде кроз варош, док најзад и полицији не досаде таква увесељења те им не учини крај.

Има лица, код којих се душевна болест још није потпуно развила, али извјесни предзнаци дају жалосног вјесника ове невоље, која ће скоро доћи. Има умно ограничених особа, које као ђаци у школи тешко уче а већином су добродушне. Мјесто да се за њих својски заузме и нежно и обавиру с њима поступају, ми то већином обротно радимо. Сматрајући да је таква болест смијешна, већином се такви људи дирају, изазивају, прави се шала с њима и што по каше народ, потпуно „залујују.“ Нема никаквог спора да се тим начином учини да болест што раније избије, да се потпуно развије и до до неизлечивога еступња. А да јес поступало онако како разум и искрено човјекољубље изискује, вјероватно би многи од тих јадника били спашени и не би потонули у вјешити мрац умног обољења, из кога излаза и спасења нема.

Турци, од којих би, у обзиру практичног морала, имали би још доста чему да се научимо, са свим друштво и ештупају са умоболним лицима која су у слободи. Већином их сматрају као светле, пророке и невриковена лица, па их пазе и хране са највећом човечности. Ни један се Турчин неће насмијати таквом јаднику а још мање да ће му ма што на жао учинити. И ако се сматраће умоболних као светле једна велика религиозна предрасуда, опет је њихово човјекољубиво и ештупање спрам овако тешко обољелих особа за сваку похвалу.

Душевне болести нису ништа друго до обољења мозга. А како је мозак један саставни дио нашег тијела, то је и он, као и остали наши органи, изложен у разним погодбама живота сваковреним опасностима и невољама. Па као год што није никакав стид, а још мање гријех обољети од осталих тјелесних дјелова, тако исто није ништа срамно, а још много мање смијешно обољети у свомо мозгу. А како је мрац душевне болести у већини случаја једна од најтежих обољења и највећих невоља, која може да снађе мислен човјека, то је она и најжалоснија и најпотребнија болевна срца и правог хришћанскога саучешћа.

Зар је лијепо казати јектичавом човјеку како ће он скоро умријети и увијек му износити цијелокупну безнадежност болести његове? А има ли чак и толико свирепих душа, које ће се том његовом жалосном стању потменити? И кад то тако стоји, како изгледа оно вјешито пемјевање душевних болесника, или умно ограничених људи, кад је њихова болест и гора и тежа од јектике, која се данас

политу и епископима не чине, у црквене приходе и сва дјела и судове њихове духовне да се не мијешају? Најпосље Владислав П. 1444 г. наређује: да католичка и православна црква једнака права уживају.

Са доласком Језујита пак све се мијења. Либералну вјеротрпност смјењује закорели раторборни католицизам и унија! Смјер Језујита бјеше, да унијом постепено уведу католицизам, — са овим пак да народ униште; а план им бјеше, да најприје поунијате православне панове, њиховом помоћу пак да народ предобију. Али им план није сасвим пошао за руком. Панови мјесто уније примише рађе католицизам — па се са свим изједначише са пољском шахаџом, а народ и оне омрачу као и ове.

Тако социјално и вјерско стање народ козачки, који се и борби са Монголима научно, да за крет часни и слободу златну и главу заложни, — не мога дуго подносити. И опет народ „бјежи гори у козаке.“ Најирије се скупљаху у мале чете — и називаху се „гајдамацима.“

„Тъ темномъ глѣ
Зибралисьъ; старыи, малыи,
Убогыи, богатыи
Поєднались — дождаютьъ
Великако свята.
Отъ то гайдамаки. На кивалтѣ Украини
Орлы налетѣли; вони разнесутъ
„Ляхамъ, жидамъ кару;
За кровь и пожары
Пекломъ гайдамакы ляхамъ одладутъ.“

Тако Шевченко вели: гајдамаци се скупили у тамном гају па чекају, да попови освете ножеве (велики светло), па да онда разнесу Пољске и Жиџидове, паклим

сматра чак као болест која се сразмјерно даје лако излечи, ако се само на врелијеме отпочне његовати.

Ми радо вјерујемо, да се ова шала збија више из лакомстваша, но из покварености. То је што нас тјеши, јер иначе не из покварености. То је што нас тјеши, јер иначе не знамо какве би ријечи могли изабрати да осудимо и жигосемо овај срамни обичај. Најзад треба увијек имати на уму да нико не зна шта га чека у будућности, и да као год што не можемо никаквим начином прорачунати да ли ћемо кад добити врцуцу или запаћење плућа, тако исто није нам познато ни да ли нам неће мозак оболети. А то тим прије што су узроци душевних болести још доста скривени и мало познати. Па као год што нема онога човјека који се свом злу радује, тако исто нико не треба олако да гледа ни на туђу невољу. „Н. З.“

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Гајење диња иначе пипуна.) Диња је приоријетна из Азије у XV. вијеку и почела је прво да се гаји у Грчкој и Италији, одакле је касније пренесена и у друге европске земље. Данас добро успијева у великом дијелу Европе, а и код нас врло добро.

Диња тражи тропну мрку црницу, дјетелиште, ледину или крчевину; но успијева и на другој тежој земљи, која је валавно обрађена и набурена. Тако исто добро успијева и на риголованом земљишту за америчку дозу. Укратко, при избору земљишта треба pazити:

а) да је земљиште одједно и изложено југоистоку или југу, те да га цпо дан грије сунце; да је промајно и без предмета који би правили хладовину, јер у хладовини и подводном земљишту диња није слатка и нема куца.

б) да је земљиште накубрено добрим, згорелим ђубретом и е јесени дубоко преконано или поорано, те да преко зиме што боље измрзне.

Кад већ пмамо тако земљиште, онда га рано с прољећа треба прекопати или преорати и брижљиво га очистити од жила разних травушина. У мјесецу априлу треба то земљиште подијелити у двије табле (парцеле) и прву засијати око половине цјесеца априла а другу почетком маја. (Рације посијано сјеме обично иструне). Но савјетно је, да се и после овог посљедњег засијавања има сјеме на резерви, па у случају какве непогоде, која би никло сјеме уништила, опет га посијати. Сјеме треба да је старо 2-3 године, да му је клица здрава и да је од добрих врата.

Диње се сију у редове на кикице. Чим је присијело вријеме за сијање, треба на већ приуроченом земљишту ископати кућице размакнуте 2—2½ метра и у сваку кућицу метнути по једну лопату добро згорелог ђубрета, па га покрити ситном земљом, на коју се у извјесном растојању саде 5 до 6 зрна и покривају ситном земљом. Никако не треба употребљавати незгорело ђубре, од кога врпјежа буја а заметци се суше — а и оно што се заметне није добро. Још је боље, ако такве кућице набубримо са компостом (буњиштем) или изметом пернате живине, од кога диње бивају много крупније и слађе.

Кад сјеме никне, треба заћи од кућице до кућице и што год је од 3 струка ћиње почулати, па онамо, гдје би који струк фално, расадити, но пажљиво, јер

су струкови врло њежни па се тешко примају. Том приликом ваља руком ону земљину кору око струкова истрошити, да им тако не би земља у развијању сметала.

Чим биљке развију 5—6 листова, онда их треба пажљиво подгрнути и оне доње (труле) листиће покидати, а сав простор око кућица прекопати, те да се спречи отрављивање. Биљке се сад врло брзо развијају и кад стану врпјеже пуштати, треба им полако дати правац, да се не би једна с другом мрсила и плела. Кад плод стане да замеће, треба врхове од врежа покидати — „шкопити“ — те ће се тако заметнуте диње брзо развити. Многи препоручују да се на једној врпјежи не остави више од 2—3 диње ако су крупније а 3—4 ако су ситније; но ја сам остављао и више, па је ипак успјех био изванредан.

Кад диње већ одрасту, треба сваку већ прегледати, па ако се код које показују знаци трулежа и ако се која сасвим увалила у земљу, онда треба испод таквих што подметнути да не леже на земљи, која трулеж и проузрокује. Чим се на дињи држак од коре почне да одваја, знак је, да је диња потпуно зрела и треба је узбрати. Ако желимо, да сасвим уживамо у прелаткој и мирисљавој дињи, онда сваку убрану треба сјећи после два дана. За сјеме треба одабирати најбоље и најзрелије диње, које се одликују и по спољашњем облику и по финоћи меса и по мирису сока и по обиљности биљнога шећера. Из таквих диња сјеме треба извадити, испрати, затим осушити и у кесице оставити, на којима треба забиљежити која врата диња и од које је године.

Бива, да и врпјежа по кад кад падне од пламеначе (медљике), па с тога је упутио да се и она прека раствором планкамена, који не само да врпјежу у расту не смета, већ баш пријатно попомаже напредовање у диње.

Потребно је још напоменути, и то, да никада близу диња не ваља сијати краставце, јер се тада цвијетни прањак пренесе и диње се лако измрзну, те није су ни зашто.

При брању диња треба pazити да се врпјежа не дрмуса и с мјеста не помјера, зато се треба послужити макама и само петељку пресејати а дињу пажљиво одијети и pazити да се не изудара и не изубија, јер тада та мјеста брзо почињу трунути.

(Пчеларење у Фрушкој Гори у прошлом вијеку.) Надам се, да ће нашим пчеларима бити забава дознати нешто о том, како се у половини прошлога вијека пчеларило у фрушкогорским манастирима. (Што ће се о том овдје рећи црпено је из једнога протокола од год. 1753. у којем је описана генерална визитација фрушкогорских манастира.) Поменуте године у лето је митрополит Павле Ненадовић са једном комисијом обишао све манастире своје епархије, разабрао потанко стање манастира у духовној и црквеној страни, у имању и у свему што је потребно. Колико су биљеге и ситије ствари, може се судити и по том, што се у сваком манастиру питало колико има кошница, те су и оне пописане.

Ради бољег разумијевања напомињем, да су у то доба фрушкогорски калуђери развркнули општину (опшгежитије, кпновују) те су сви имали општину, т. ј. своје лично имање, којим су господарили по својој вољи. Имали су не само покретног имања, него и непокретног: винограда,

борби читавог једног вијека. Грозоту те борбе Шенченко сино крети паклом; — а на другом мјесту цјеснички овако указује на њу:

„Мисаюю мій ясний! зъ високого неба Сховайся за гору, бо свиту не треба; Страшно тебе буде...“

— „Сакри се, мјесече, и теби ће бити страшно.“ Наравно, да се и Пољаци, острвише. И они водиле борбу до истребљења. Ево само неколико слика: 1639. г. пољски вођа Самујило Љат у селу Лесјаници даде исекасипити и старо и младо; војсковођа Потоцки посадио бјеше козаке на коње дуж све путање од Кијева до Њежина. 1654 г. у граду Непирову исекоше Пољаци све становнике, а њих 3000, који се сакрише у неки велики подрум, загушили димом. Каква су пак мучења и безакона при том чинили, ево вам примјера: Исти Љат ухваћеним козацима реже нос и уши, жене и дјевојке даје војницима на поругу; „Ја си (Пољаци) су дједу у котлови варили, а женскињу дрветом дојке гњечили и друга неписказива мучења чинили.“ Али све ово није ништа спрема смрти хетмана Гонте: најприје су му језик и руку одрезали, затим га голот на усунујом гвошћу пекли, после тога са леђа му капишеве резаали и најпосље четвртали! Ако се с почетка дизале мање чете, временом оне су расле. Ево славне чете Запорожаца — знаменита „Сич.“ Најпосље под хетманом Богданом Хмелјницким видимо већ читав народ под оружјем Побједе Богданов над Пољацима код Жуте воде и под Корсунском (1648 г.) на Палавци и најпосље (1652 г.) под Батогом из темеља потресосе пољску државу. Кад речем, да је под Корсу-

ном погинуло 40.000 а под Батогом 20.000 Пољака, појмићете, да су то били смртоносни удари за Пољску. Под овим славним хетманом дошло се: да ли ће Пољска побједити, или ће се Малорусија одијепити и установити засебну државу са демократско-козачким строем.

Али по кривици Пољака, а судбини козака десило се нешто треће — још кобније за Пољаке. У то вријеме се Малоруси још већма него данас разликоваху од Великоруса; па и идејал државног уређења бјеше у њих различан; — али их везиваше православна вјера, која је у оно вријеме више значила него начело народности. Кад год су козаци били у невољи, они се спасаваху у московску државу и вође пак козачке обраћаху се у Москву за помоћ. Сам Богдан Хмелјницки у два у три маха поручује у Москву: Примите нас у своју државу! Али Пољска још бјеше моћна, те је политичка увиђајућег учила Москву, да чува добре одношаје са њом. С друге стране пак козаци не бјеху поде с елеменат за самодржавни строй московског царства. Из тих разлога Москва се дуго није одазивала на молбе козачке. Али Богдан Хмелјницки се показа јако моћним. И наједаред тај хетман, ердит на московску хладноћу, поручује: Кад ви нећете лијепо, ја ћу ружко, — измирићу се са Пољацима, а разорићу Москву. То је већ имало значаја и у Москви, те расудише: Боље је имати Богдана за друга, него за врага. Предосторожност спрема Пољске налагаше, да Москва покуша најприје измири међу Пољском и Богданом. Шта захтјеваху Малоруси? Да се уништи унија, да Чивути не смију живјети у њиховој земљи,

и најпослије самоуцраву. Је ли могло бити оправданијих захтјева? Али кад Бог хоће кога да казни, он му узме памет. Пољацима узеше памет Језуити. И посланству Алексеја Михајловића, руског цара, одговорише, да унију не могу уништити. „Кад је тако, рекоше царени посланици, онда ћемо ми да бранимо вјеру православу.“

1653 г. сазива цар сабор у Москву, да чује мњење народно у тако важном дјелу: да ли да се прими Малорусија или не. Сви одобреше. После тога 1654 г. сазва Богдан Хмелјницки сабор козачки у Перејаслав. Ту су већ и посланици из Москве. „Имасте три владара: цара муслиманског, краља пољског и православног источног. Бирајте којег хоћете за цара?“ И сви у глас повикаше: „Волимъ подъ царя восточног!“

То бјеше кобно по Пољску. 1655 г. руски цар већ улази у Вилну. Литва и Малорусија су већ у руским рукама. Истна борба је још дуго трајала, али на крају крајена те земље остасоше у руској власти и до данас. И то све има Пољска да захвали Језуитима. Или зар не вјерујете?! Ево вам доказа. 1642 г. доласе на сабор изастанци козачки са горе означеним захтјевица. Оправдане жеље; треба их испунити па мир за сва времена. И кад сви гласаше за, нађе се један једини Сичински да узвикне: nie pozwalam! Одбише захтјева козачке, а после тога сљедеће Батог и сабор у Перејаславу! Сичински бјеше средство Језуита, којима једино бјеше унија за срце зарасла.

реника „Српске Књижевне Задруге“ уписали су се за VIII. коло задругиних књига, слиједити чланови:

Оснивачи:

Г. Шако Филиповић, шеф телегр. штације Петине;
„Иво Буровић, капетан;
„Стеван Лукачевић, трговац.

Улагачи:

Г. Јанко Пајевић, секр. упр. вар. Цет.;
„Обрен Стефановић, економ болнице Данило I.;
„Нико Татар, погр. комесар;
„Др. Ђорђе Марић, вар. лекар;
г.ца Анђе Милуновић, учитељица;
г. Вељко Поповић, гимназист.

Пишу нам из Подгорице: Подворити и понудити сужња у тамници, па ма како он, по грешној природи својој, огријешно се о морални и грађански закон — сматра се хришћанском добродјетлеу. Ја сам био случајни посматрач на покладе, дан раскренице мрса и поста, када се свака хришћанска душа јаче окријеши и првесели, — како се тамничари у казненом заводу подгоричком, уз пјесму и попјевку, госте обилатим пићем вина и ракије. Питао сам: „Одкуда та напојница?“ — Добих одговор да је то учињела дарожљива рука г.на Марка Ф. Бурашковића, житеља Подгорице, задовољеног духом побожног руског народа. Толико ради пријемца, дако се још ко-год присјети невољника, па било каквим било путем.

(Из главног одбора за подизање дома умоболнијех.)

(Наставак приложника из Морачко-Ровачког округа.)

Прекоружног одбора и његових помоћника приложили су из Роваца:

	фор. н.
Г. г. Капетан Пуниша Селић	5 —
Вујо Бековић командир	10 —
Ибро Јованов подкомандир	1 овна —
поп Петар Минић	6 —
„Лазо Булатовић	5 —
Милета Бећковић подофицер	5 —
Мико Ђуришић писар	2 25
Радош Влаховић офицер	3 —
Михајло Селић барјактар	1 —
Милосав Влаховић пјесак	2 —
Радован Милутинов	1 овна и 20 ока ж.
Радоје Ц. ?	1 овна и 1 —
Богдан Ђ. Селић	1 двизца —
Вукашин Пуређин	1 овна и 1 —
Милорад В. Ђуришић	3 —
Вуле Бурашевић	1 —
Милан Ђуришић	2 —
Мурша Станишић	— 50
Зело Ранчевић	1 —
Милета Вукановић	1 двизца и 20 ока ж.
Милош М. Ђуришић	1 овна —
Ристо Вучинић	1 —
Павић Лакићев	1 —
Михаило Ђуришић	1 —
Мајо Радоичин	10 ока ж. —
Ново Ђ. Селић	1 —
Милован Ђ. Селић	1 —
Ђиро Шодев	1 —
Мато Ђуришић трубач	1 —
Пуниша Ђуришић	2 —
Милун М. Ницовић	1 —
Зело Ј. Селић	— 50
Милосав С. Ђурашевић	— 50
Петар Јованов	1 —
Радосав Мулетин	1 брера —
Бајо К. Ђуришић	— 50

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 10 марта

(Српска Књижевна Задруга.) Код г. проф. Јова Калуђерића, овдашњег пове-

— „заклео сам се, узимајући освешчени нож, да ћу резати католике!“
Прву буну диже 1595 г. хетман Кошнски. То бјеше почетак ужасној крвавој

Радован Б. Вукановић	1	—	Милivoје Н. Пижурица	1	50
Милија Р. Вукановић	1	—	Раде М. Радмановић	1	—
Радосав Л. Вукановић	—	50	Мишушко М. Радмановић	—	50
Новица Ш. Вељковић	—	50	Грубан М. Ђешњанин	20	ока ж.
Богдан П. Ђуришић	2	50	Симеун Ј. Ђешњанин	5	ока ж.
Ђоко Ј. Павлевић	1	—	Богдан Ј. Ђешњанин	10	ока ж.
Радоје М. Ђурашевић	5	ока ж.	Раде П. Ђешњанин	—	50
Периша Мињов Селић	—	50	Мијат П. Ђешњанин	10	ока ж.
Јован М. Марковић	1	—	Мијалко Р. Ђешњанин	5	ока ж.
Зеко К. Ђуришић	—	50	Ррадош Ј. Ђешњанин	10	ока ж.
Перута Ц. Станишић	—	50	Перо Н. Ђешњанин	5	ока ж.
Мишур М. Станишић	—	50	Тирак Л. Ђешњанин	—	1
Милуд Ш. Вељковић	5	ока ж.	Атанаско М. Ђешњанин	12	ока ж.
Радивоје М. Марковић	1	—	Радован С. Ђешњанин	10	ока ж.
Илија Л. Марковић	—	50	Милош М. Ђешњанин	10	ока ж.
Милета М. Милаћ	1	—	Раде М. Ђешњанин	1	брав
Мико Н. Мартиновић	1	50	Бебо С. Давидовић	10	ока ж.
Јован Р. Милаћ	1	—	Јаков П. Давидовић	—	1
Радосав М. Вељковић	1	50	Периша Ј. Давидовић	5	ока ж.
г-ђа Ђурђа Р. Вељковић	10	ока ж.	Милован М. Давидовић	—	50
Лука Ш. Јуковић	1	—	Мирко М. Давидовић	15	ока ж.
Мито К. Јуковић	1	—	Милосав К. Раичевић	—	50
Јукан Ј. Дуровић	1	—	Милош Ј. Раичевић	—	1
Саво М. Павлевић	1	—	Саво С. Раичевић	—	1
Неђељко П. Дуровић	1	—	Радован П. Раичевић	—	50
Мишур П. Ђурашевић	1	—	Радоња М. Шћепановић	—	50
Станко В. Ђурашевић	—	50	Неђељко М. Шћепановић	10	ока ж.
Драгиша М. Ђурашевић	—	50	Милан Р. Шћепановић	10	ока ж.
Тришко Ђ. Ђурашевић	—	50	Мишур Б. Минић	—	1
Драгиша М. Ђуришић	—	50	Миле Л. Вуковић	1	брав
Бошко Р. Ђуришић	—	50	Милош С. Вуковић	1	брав
Ђуро Ђикићев	—	50	Митар Ј. Јањушевић	10	ока ж.
Радивоје Р. Ђокић	—	50	Ђуро Р. Вуковић	—	50
Ђорђија Р. Вукановић	—	50	Радоша Ј. Вуковић	10	ока ж.
Мито Ђ. Ђокић	—	50	Људо М. Вуковић	—	1 50
Драгиша М. Ђокић	—	50	Шабо Р. Вуковић	—	1
Благо М. Ђокић	1	—	Милivoје С. Минић	10	ока ж.
Томо Р. Ђокић	—	50	Дурко М. Минић	10	ока ж.
Јован М. Селић	—	1	Јагош П. Минић	—	5
Јован В. Селић	—	1	Неђељко Д. Вуковић	10	ока ж.
Иван В. Селић	—	1	Агида Илићкић	10	ока ж.
Томко Н. Марковић	20	ока ж.	Вукосан Вуковић	—	1
Перо М. Вукановић	—	1	Спасоје Драшковић	—	1
Милета С. Ђокић	—	1	г-ђа Борика Драшковић	—	1
Вуксан В. Мрвонић	5	ока ж.	Мирко Лакетић офицер	—	1
Марко Ш. Станишић	5	" "	Радован М. Шћепановић трубач	—	1
Милош Б. Марковић	—	50	Рамо В. Булатовић	1	брав
г-ђа Милица М. Марковић	5	ока ж.	Саво В. Булатовић	—	50
Стоја официра Радоша Влаховића	2	—	Ђуро М. Булатовић	10	ока ж.
Милена Н. Вељковић	1	—	Ђока Д. Ђешњанин	5	ока ж.
Мара кап. Пуните Селића	5	—	Миливоје Н. Булатовић	—	50
Милутин Ристов	2	—	Мушица Н. Лакетић	20	ока ж.
Благо Пулев	10	ока ж.	Мирко М. Булатовић	5	ока ж.
Машан Бор	1	—	Радивоје М. Булатовић	10	ока ж.
Милован Јанков	—	50	Милован Л. Булатовић	10	" "
Милосав Радончић	—	50	Јован М. Булатовић	5	" "
Радоје Јованов	1	—	Благод М. Булатовић	5	" "
Милован Новељин	1	—	Драгиша Ј. Булатовић	10	" "
Ђорђија Николин	1	—	Јовета Р. Булатовић	—	2
Петров Митров	1	—	Миро Т. Булатовић	20	ока ж.
Неђељко Илићкић офицер	6	ока ракије	Ђајо Р. Булатовић	20	ока ж.
Миливоје Марков	1	—	Мргуд М. Булатовић	10	ока ж.
Радован Р. Сипић	1	—	Радоња М. Булатовић	5	ока ж.
Ново С. Шћепановић	10	ока ж.	Перко П. Булатовић	10	" "
Јован Т. Шћепановић	—	50	Милосав М. Булатовић	6	" "
Радивоје Р. Сипић	3	—	Јанко Ј. Булатовић	5	" "
Павле В. Шћепановић	1	—	Јоко Г. Булатовић	10	" "
Ведо Л. Јовановић	10	ока ж.	Саво Ј. Поповић	10	" "
Милан В. Шћепановић	10	ока ж.	Петар К. Булатовић	—	50
Раде Н. Митрић	10	ока ж.	Муриша Б. Булатовић	—	50
Радош М. Митрић	1	—	Пунита Р. Булатовић	5	ока ж.
Павле Л. Шћепановић	10	ока ж.	Радосав Т. Булатовић	5	" "
Јован П. Мудовић	3	ока рак.	Широ Ј. Булатовић	5	" "
Јован Ж. Шћепановић	—	50	Пајо Ј. Ђешњанин	10	" "
Иван П. Мудовић	2	ока рак.	Јован М. Булатовић	10	" "
Новеља Мудовић	2	ока рак.	Милутин М. Булатовић	5	" "
Крето М. Шћепановић	3	ока рак.	Симо Т. Булатовић	5	" "
Милош М. Шћепановић	1	—	Миливоје М. Ђешњанин	10	" "
Гавро М. Шћепановић	20	ока ж.	Драгоје С. Булатовић	5	" "
Милутин В. Шћепановић	1	оку рак.	Милош Р. Булатовић	—	1
Марко Т. Радевић	2	ока рак.	Мишур П. Ђешњанин	5	ока ж.
Вале М. Пуришић	1	—	Јован Н. Булатовић	5	" "
Бебо П. Јовановић	10	ока ж.	Неђељко Р. Ђешњанин	5	" "
Марко Н. Јовановић	2	ока рак.	Михајло В. Ђешњанин	—	50
Перо М. Пуришић	2	ока рак.	Груица Б. Ђешњанин	5	ока ж.
Муриша С. Јовановић	10	ока ж.	Михајло Р. Булатовић	5	" "
Никола В. Јовановић	2	ока рак.	Мујо С. Булатовић	5	" "
Миле М. Јовановић	—	50	Никола М. Булатовић	—	50
Глигорије М. Јовановић	1	—	Милош М. Булатовић	10	ока ж.
Драгић Ђ. Марковић	5	ока ж.	Живко П. Булатовић	5	" "
Благоје М. Марковић	—	50	Саво Р. Булатовић	5	" "
Пунита Ј. Марковић	2	ока рак.	Павле В. Булатовић	5	" "
Беко Петров	5	ока ж.	Марко Живковић	10	" "
Милун Николин	1	оку рак.	Томица Кретов	—	1
Мато П. Јовановић	1	—	Радош Тошин	—	1
Мираш Секулин	2	ока рак.	Јован Булатовић офицер	2	—
Милија Секулин	1	оку рак.	Мато Булатовић кмет	—	1
Тирко Јоксимов	10	ока ж.	Милутин Т. Булатовић	2	—
Ђуро Перков	2	ока рак.	Милета В. Булатовић	1	—
Радоња Милованов	1	оку рак.	Павле М. Булатовић	—	2
Милош Шутон	5	ока ж.	Михајло Т. Булатовић	—	50
Ђуро Веков	1	оку рак.	Милован М. Булатовић	—	50
Маринко Николин	1	брав	Периша Г. Булатовић	—	50
Ниска Минић офицер	3	—	Милутин П. Булатовић	—	50
Ђуро Минић барјактар	1	брав	Благоја П. Булатовић	—	50
Вукашин Пуришов офицер	2	—	Мано М. Булатовић	—	1
Станко Велишин трубач	1	—	Митар Б. Булатовић	—	1
Радивоје М. Драшковић	1	—	Новица М. Булатовић	—	1
Ђоко Р. Драшковић	—	50	Новица В. Булатовић	—	1
Перо Ј. Драшковић	—	1	Вукота В. Булатовић	—	50
Мирко Н. Радмановић	—	50	Бранан М. Булатовић	—	1
Груица С. Драшковић	1	—	Пулета Р. Булатовић	—	50
Милован П. Драшковић	—	50	Јаков М. Булатовић	—	50
Периша Ј. Драшковић	10	ока ж.	Атанаско Ђ. Булатовић	—	1
Перо Ј. Драшковић	5	ока ж.	Јанко З. Булатовић	—	50
Рамо А. Драшковић	—	50	Вукатин Р. Булатовић	—	1
Новеља Ј. Драшковић	5	ока ж.	Радосав С. Булатовић	—	50
Симеун Н. Радмановић	—	50	Радивоје Р. Булатовић	—	50
Милорај Г. Пижурица	3	—	Никола М. Булатовић	—	50
Ђуро М. Пижурица	1	—	Мулета М. Булатовић	—	50
Миро Р. Булатовић	—	50	Милутин М. Булатовић	—	50
Милутин М. Булатовић	—	50	Драгиша П. Булатовић	—	50
Павле Т. Булатовић	—	50	Радован М. Булатовић	—	50
Радосав Л. Булатовић	—	50	Периша Т. Булатовић	—	50
Бајо З. Булатовић	—	50	Бајо З. Булатовић	1	—
Стеван Г. Булатовић	—	50	Симо М. Булатовић	—	50
Милован Ш. Булатовић	—	50	Периша М. Булатовић	—	50
Радосав М. Булатовић	—	50	Радош М. Булатовић	—	50
Шуро П. Булатовић	—	50	Мијалко В. Булатовић	—	50
Мулета Б. Булатовић	—	50	Шпуреља Т. Булатовић	—	50
Драгоје Р. Булатовић	—	50	Радован М. Булатовић	—	50
Иван Ј. Булатовић	—	50	Радосав М. Булатовић	—	50
Милија Т. Булатовић	—	50	Шуро П. Булатовић	—	50
Милосав К. Булатовић	—	50	Мулета Б. Булатовић	—	50
Ново В. Булатовић	—	50	Драгоје Р. Булатовић	—	50
Ђуван Н. Булатовић	—	50	Иван Ј. Булатовић	—	50
Секуле Н. Булатовић	—	50	Милија Т. Булатовић	—	50
Бешо П. Булатовић	—	50	Милосав К. Булатовић	—	50
Марко Ј. Булатовић	—	50	Ново В. Булатовић	—	50
Пуру Ж. Булатовић	—	50	Ђуван Н. Булатовић	—	50
Перо С. Булатовић	—	50	Секуле Н. Булатовић	—	50
Павле М. Булатовић	—	50	Бешо П. Булатовић	—	50
Драгоје Б. Булатовић	—	50	Марко Ј. Булатовић	—	50
Никола А. Булатовић	—	50	Пуру Ж. Булатовић	—	50
Пујо М. Булатовић	—	50	Перо С. Булатовић	—	50
Крето Б. Булатовић	—	50	Павле М. Булатовић	—	50
Миро П. Булатовић	—	50	Перо П. Булатовић	—	50
Токо Н. Булатовић	—	50	Драгоје Б. Булатовић	—	50
Раде Р. Булатовић	—	50	Никола А. Булатовић	—	50
Митар Ј. Булатовић	—	50	Пујо М. Булатовић	—	50
Милун З. Булатовић	—	50	Крето Б. Булатовић	—	50
Криво Живков Булатовић	—	50	Миро П. Булатовић	—	50
Укупно:	—	—	Токо Н. Булатовић	—	50
Укупно:	—	—	Раде Р. Булатовић	—	50
Укупно:	—	—	Митар Ј. Булатовић	—	50
Укупно:	—	—	Милун З. Булатовић	—	50
Укупно:	—	—	Криво Живков Булатовић	—	50
Укупно:	—	—	Свега: фиор. 231'75; ока ж. 783; брав 15; ока ракије — — — — — 35;	—	—
Укупно:	—	—	Од ракије: " 16784'66; ока ж. 11609; брав 33;	—	—
Укупно:	—	—	Укупно: " 17016'41; " " 12392; " 48;	—	—
Укупно:	—	—	ока ракије — — — — — 35.	—	—

(Наставиће се.)

Телграми Бечког „Кор. Бира“.

БЕЧ, 6 марта. — Званично је објављено, да се Престолонаследница Стефанија вјерила са грофом Лоњајем, с одобрењем Царевљем, као шефа фамилије.

ТРИЈЕСТ, 10 марта. — Престолонаследница Стефанија вјенчала се јутрос у Мирамару са грофом Лоњајем.

Англо-бурски рат.

ЛОНДОН, 4 марта. — Листови доноси из Вазила: Прелаз ријеке Оранже данас је са успјехом форсиран, по свој прилици генералом Клементом. Бури, који су се налазили на бријегу, били су изненађени, и нијесу се опирали преласку. Сада се ставља мост од понтона за превоз тешких тонова. Престоје јаки сукоби. Генерал Гатакре прешао је ријеку Оранже, и окупирао Бетулију.

БЛОМФОНТЕН, 4 марта. — Генерал Претимац, гувернер Бломфонтена, издао је прокламацију, позивајући све грађане у обсегу 10 миља да предаду оружје, иначе ће им бити све имање конфисцирано. Између холандског становништва влада велики помир.

КАПЕТОВН, 4 марта. — Дивизија капске полиције под заповједи капетана Волеја заузела је Баркленст.

ЛОНДОН, 5 марта. „Рајтер“ доноси из Лобатен, да су Бури напустили позиције и повукли се у Растенбург. Предстоји ослобођење Мафекинга.

БЕТУЛИЈА, 5 марта. — Кригер је прогласио да Оранжева држава припада Трансвалу.

БЛОМФОНТЕН, 5 марта. — Услед Робертсове прокламације 400 Бура из Оранжеве државе предали су се а велика већина њих враћају се кућама својим.

ЛЕДИСМИТ, 5 марта. — Знате силе непријатељске виде се код Ванрон-Тимтвар. У сукобу код Дебер-Кланца рањена су два Инглеца. Непријатељ се повукао.

ЛОНДОН, 6 марта. — Из бурског стапа код Гленкоа „Рајтер“ доноси, да су нови шанчеви уздуж Бигарсберга довршени. Држи се да се

та позиција утврђена не може узети.

ПРЕТОРИЈА, 6 марта. — Званично се опривргава да је дигнута опсада Мафекинга и да је Мафекинг ослобођен.

КАПШТАТ, 6 марта. — Превоз Крунове војске на св. Јелену одложен је, јер је 70 момака побљело. Међу заробљеницима има више случајева прилепчиве болести.

КАПШТАТ, 6 марта. — Одљење војске, које је пошло из Кимберлија да ослободи Мафекинг, стигло је код Варентона.

ЛОНДОН, 7 марта. — „Тајмс“ доноси из Цимбелија да је пуковник Пеакман у извидници срно код Фургенстрема 500 Бура са 2 тона, који су били изненађени. Пеакман се повратио у Кимберли, пошто је постигао своју сврху.

ЛОНДОН 8 марта. — Вечерњи листови доноси из Каптовна да је генерал Киченер стигао у Приеску без отпора. Устани предају оружје.

БЛОМФОНТЕН, 8 марта. — Прошле ноћи Бури су разрушили мост жељезнички на ријеци Модеру, између Бломфонтена и Брандфорта.

БРИСЕЛ, 8 мар — „Ендепанд. Балж“ дознаје из Лондона да Киченер иде с јаким војском да ослободи Мафекинг, одакле ће управо против Преторије. Робертс ће удрити на Буре на ријеци Валу.

ЛОНДОН, 8 мар. — Обзиром на могућност да Бури разруше Јоханесбург, министар Чемберлен намјерава издати прокламацију, да ће Бури бити одговорни за зломанјеру учинљену штету Инглецима.

КАПШТАТ, 9 марта. — Званична депеша из Варентона вели, да непријатељска војска није многобројна, али је у позицијама на обали ријеке, гдје јој инглеца артиљерија не може шкодити.

КИМБЕРЛИ, 9 марта. Последње подјеље сваки дан је било боја између Инглеца и Бура код Фуртенстрема. Бури су се повукли ка Кристјани.

ЛОНДОН, 9 марта. Листови доноси из Кронштата, да Бури чекају Инглеца са поуздањем. Кригер је држао бесједу, позивајући Буре да истрају у борби за слободу. И ако су Инглеци за вријеме у Бломфонтену, независност отаџбине одшта биће сачувана. Стејни је држао бесједу, позивајући Буре да не вјерују Робертсвој прокламацији, воја их позива да предаду оружје. Бесједи су било примљене са одушевљењем.

ЛОРЕНЦО-МАРКЕЗ, 10 марта. — Из Преторије депеша јавља да је на западној граници код Лобатен била битка, у којој су Бури илијелили Инглеца мушкетире, коњи и пушка и 4 Инглеца заробили.

ЛОНДОН, 10 марта. — „Рајтер“ доноси да је било жива боја код Лобатен и да су Бури одбијени са знатним губитцима. Послије подна